

Een afschrift van deze brief zal verstuurd worden aan:
dhr. J. Bremmer - Ministerie van EZ, dhr. J. Grevink - Provincie ZH
dhr. H. Schoenmakers - ROAD

HASKONING NEDERLAND B.V.

MILIEU

Commissie m.e.r.
t.a.v. de heer S.J. Harkema en
mevrouw F. van de Wind
Arthur van Schendelstraat 800
3511 ML UTRECHT

Barbarossastraat 35
Postbus 151
6500 AD Nijmegen
+31 (0)24 328 42 84 Telefoon
+31 (0)24 323 61 46 Fax
info@nijmegen.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Uw referentie : 2479-55
Onze referentie : 9W6722.20/L0007/Nijm1
Doorkiesnummer : 024-328 42 27
E-mail : i.thonon@royalhaskoning.com
Datum : 1 juli 2011
Bijlage(n) : --

Betreft : Verwerking opmerkingen commissie m.e.r. ROAD-project (CCS Maasvlakte)

Geachte heer Harkema en mevrouw Van de Wind,

Middels deze brief lichten wij graag toe op welke wijze de opmerkingen uit de tussentijdse beoordeling van de Commissie m.e.r. (referentie Commissie voor de milieueffectrapportage, 2479-55, d.d. 19 mei 2011) in het definitieve milieueffectrapport ROAD-project (CCS Maasvlakte) zijn verwerkt.

In het toetsingsadvies heeft de Commissie m.e.r. geadviseerd om aandacht te besteden aan een aantal onderbouwingen en verbeterpunten. De aandachtspunten zijn in deze definitieve versie van het MER verwerkt. De belangrijkste aandachtspunten zijn hieronder weergegeven inclusief een verwijzing naar de betreffende locatie in het MER.

1. U heeft gevraagd om de onderzoeksvragen in het monitoringsprogramma uit te werken. In paragraaf 14.2.3 van het hoofdrapport is aangegeven hoe de leerdoelen worden gemonitord en op welke wijze ze worden gepubliceerd, zodat de resultaten van dit demonstratieproject gebruikt kunnen worden bij nieuwe CCS-projecten elders.
2. U heeft geadviseerd de keuze voor de chemische absorptie techniek te onderbouwen. De onderbouwing van de keuze voor chemische absorptie komt uitgebreid aan bod in paragraaf 2.1.3 van het deelrapport Afvang. Bij de onderbouwing wordt ingegaan op de alternatieve technieken, hun milieueffecten en de relatief hoge emissies van stikstofverbindingen die zijn verbonden aan de chemische absorptietechniek.
3. U heeft gevraagd aandacht te besteden aan de (benodigde) meetmethode en het verspreidingsgedrag van de amine-verbindingen in het monitoringsprogramma. ROAD zal voor ingebruikname van de CCS-keten een monitoringsplan voor luchtmissies ter goedkeuring overleggen aan bevoegd gezag.

4. U heeft geadviseerd om de uitgevoerde veiligheidsanalyses uit te breiden met de analyse van mogelijke risico's verbonden aan de ophoping van CO₂ afkomstig van kleine lekkages ter plaatse van de diepe boringen onder de Yangtze-haven en de Maasgeul. In paragraaf 2.1.3 van het deelrapport Transport wordt uitgelegd dat de buis-in-buis constructie wordt toegepast. Dit betekent dat een stalen mantelbuis om de mediumvoerende buis wordt gebruikt en de tussenruimte vacuüm wordt gezogen (staal-vacuüm-staal). Indien er een lek ontstaat, zal dit direct opgemerkt worden, zodat ophoping van CO₂ niet mogelijk is.
5. U heeft gevraagd of gebruik kon worden gemaakt van de volledige geologische en productiedata van de reservoirs. In paragraaf 7.2 van het deelrapport Opslag is aangegeven dat de organisatie en aanwezige gegevens, ondanks de verschillende operators, altijd op dezelfde plek zijn gebleven. De aanwezige geologische en productiegegevens zijn nu in bezit van TAQA. In het MER is gebruik gemaakt van alle beschikbare informatie, zodat het geschetste beeld gezien kan worden als optimaal onder de huidige omstandigheden. Daar waar aanvullende informatie wenselijk is, zal nieuw onderzoek worden uitgevoerd ter completering.
6. U heeft geadviseerd om inzicht te geven in het toekomstig gebruik van het terrein ten noordoosten van de MPP3 en langs de buisleiding en de consequenties hiervan vanuit het oogpunt van externe veiligheid. Tebodin heeft daarop de QRA voor Afvang en Transport aangepast. Bij de bepaling van het groepsrisico wordt rekening gehouden met de toekomstige ontwikkelingen in de omgeving.
7. U heeft gevraagd de keuze voor de gehanteerde dosis-effectrelatie van CO₂ te beargumenteren. Ten behoeve van het eerdere CO₂ opslag project in Barendrecht is door Tebodin een probitrelatie vastgesteld. Deze probitrelatie is in lijn met bijlage 3 van PGS 1 en op basis van literatuuronderzoek. De probitrelatie is beoordeeld door het RIVM, centrum Externe Veiligheid. Zij concludeerden per brief (kenmerk 100/09 CEV Spo/mva-2440, 14 april 2009) dat de gedefinieerde probitrelatie niet leidt tot een onderschatting van de risico's en uitgaat van conservatievere startwaarden dan de door RIVM voorgestelde concentratiegrenzen.
8. Bij de terugkoppeling over uw advies bespraken we uw advies om bij de besluitvorming aan te geven of en zo ja hoe de resultaten van het monitoringsprogramma vertaald worden in de vergunning(-voorschriften) voor CO₂ opslag na afloop van de demonstratiefase. Bevoegd gezag zal dit aandachtspunt meenemen in de vergunningverlening.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Voor vragen of nadere informatie kunt u zich richten tot de initiatiefnemer, de heer Hans Schoenmakers, hans.schoenmakers@road2020.nl of 010-7534002, of ondergetekende (zie de aanhef van deze brief voor contactgegevens).

Met vriendelijke groet, mede namens de initiatiefnemer,

Dr. Ivo Thonon
Projectleider MER en Vergunningen ROAD-project